

PAÑKAT. I, 333. KUMĀRAS. 5, 67. BHĪG. P. 4, 11, 2. विमानैः कलहंसपाण्डुभिः 4, 3, 12. कलहंसी *das Weibchen* RAGH. 8, 58. — 2) *ein vorzüglicher König* (नृपोत्तम) H. an. MED. VICĀ im ÇKDr. — 3) *der höchste Geist, das Brahman* (vgl. हंस) ÇANDAR. im ÇKDr. — 4) N. eines Metrums (4 Mal —————) COLEBR. Misc. Ess. II, 161 (VIII, 7).

कलहकार (क० + कार्) 1) adj. f. ई *streitsüchtig, zänkisch* P. 3, 2, 23. — 2) f. ० कारी N. pr. der Gemahlin Vikramakāṇḍa's KATHIS. 23, 33. कलहनाशन (क० + ना०) m. N. eines Baumes, *Caesalpinia Bonducella* Flemm. (पूतिकरञ्ज), ÇANDAM. im ÇKDr.

कलहप्रिय (क० + प्रिय) 1) adj. f. आ *streitsüchtig, zänkisch* R. 5, 17, 27. — 2) m. ein Bein. Nārada's MBH. im ÇKDr. Vgl. कलिकारक. — 3) f. ० प्रिया N. eines Vogels, *Gracula religiosa* (सारिका), RĪĀN. im ÇKDr.

कलहात्तरिता (कलह + अत्तरिता) f. eine Heroine, welche in Folge eines Haders von ihrem Geliebten getrennt ist: चाटुकारमपि प्राणनाथं रोषादपास्य या । पश्चात्तापमवाप्नोति कलहात्तरिता तु सा ॥ ŚĪM. D. 48, 2. 3. 46, 9.

कलहाय (von कलह), कलहायते *hadern, streiten* P. 3, 1, 17. स्त्रीपुरुषौ कलहायते 2, 4, 9, Sch. act.: तद्य तया सह तदर्थं कलहायतो ममेयती वेला विलम्बा PAÑKAT. 207, 22.

कलङ्ग Bez. einer best. grossen Zahl LALIT. 141. — Vgl. करफु.

कलहिन (wie eben) adj. *streitend, streitsüchtig*: युवानस्तस्य कितवाः कलहिनः प्रमायुका भवति ÅCV. GRH. 2, 7. अथ ये ऽल्पाः कलहिनः पिपुना उपवादिनस्ते KĪND. UP. 7, 6, 1. अथ यत्रैतत्कुलं कलहि भवति in dem Falle, wenn eine Sippe in Streit geräth KAUC. 97.

कला und कलौ (zu belegen nur mit dieser Betonung) f. ÇĀNT. 3, 8. 1) *ein kleiner Theil eines Ganzen*, namentlich gebraucht vom Sechzehntel TRĪK. 3, 3, 382. MED. I. 5. यत्कुलया ते शक्ने ते क्रीणामोति पणोता-गौर्ध्वं सोमं कुर्यात् *wenn er um den Soma feilscht, indem er sagt: ich will ihn dir für ein Sechzehntel, für ein Achtel abkaufen, so lässt er damit dem Soma nicht den Werth einer ganzen Kuh* TS. 6, 1, 40, 1. ÇAT. BR. 3, 3, 3, 1. यथा कलां यथा शक्ने यथा कृणो संनयामसि RV. 8, 47, 17. यो वै कला मनुष्याणामन्तरं तदेवानाम् ÇAT. BR. 10, 4, 1, 16. fg. षोडशकला वा पशवो ऽनुकलमेवासिन् क्रियं द्याति 12, 8, 3, 13. प्रजायति: षोडशकलः 14, 4, 3, 22. 7, 2, 2, 17. पुरुषः 1, 1, 6, 36. 13, 2, 2, 17. AIT. BR. 3, 26. PRAÇNOP. 6, 2. KĪND. UP. 4, 3, 2, 3. 6, 3, 4. 7, 3, 4. 8, 3, 4. NIR. 11, 12. सहस्रतमो कलाम् ÇAT. BR. 10, 4, 4, 4. अन्तं तु वदन्दायः स्वचित्तस्यांशमष्टमम् । तस्यैव वा निधानस्य संख्यायात्पीयसो कलान् ॥ M. 8, 36. नारायणकलाः BHĪG. P. 4, 2, 26. 1, 17. 3, 1. 4, 8, 7. धर्मकला 1, 3, 9. अनुतापकला 3, 15, 36. 39. राखं च पुत्राश्च यशो धनं च सर्वं न सत्यस्य कलामुपैति *kommt nicht einem Sechzehntel der Wahrheit gleich d. h. ist weit weniger werth als die Wahrheit* MBH. 3, 1375. सो ऽहमस्मिन्समार्म्हे सुनीतस्य कलामपि । विमृशन्नाभिपश्यामि *hierin sehe ich auch nicht die geringste Klugheit* R. 3, 46, 11. सर्वे ते जपयज्ञस्य कलां नार्हन्ति षोडशीम् M. 2, 56. ARĀ. 11, 3. MBH. 1, 4032. 3, 8429. PAÑKAT. II, 58. Vgl. कलापूर्णा. — 2) *ein Sechzehntel der Mondscheibe* AK. 1, 1, 2, 17. 3, 8. H. 106. an. 2, 477. MED. शशिनः कला HIT. Pr. 1. KUMĀRAS. 5, 71. MEGH. 97. ÇIÇ. 9, 32. शशिकला VID. 101. चन्द्रकला KATHIS. 1, 39. Personif. eine Tochter Kardama's und Ge-

mahlin Marikī's BHĪG. P. 3, 24, 22. 4, 1, 13. — 3) *Zins, als ein bestimmter Theil des Kapitals* TRĪK. H. an. MED. NIR. 6, 6. ÇIÇ. 9, 32. — 4) *ein best. Zeittheil* AK. 3, 4, 20, 200. H. an. MED. 1/900 des Tages oder 1 Minute und 56 Secunden nach M. 1, 64. HARIV. 501. VP. 22. 1/1800 des Tages oder 48 Secunden GĪOT. in LIA. I, 823. Sch. zu VP. 22. 20 1/10 Kalā = 1 Muhūrta oder 1/30 des Tages, also 1 Kalā = 2 Minuten und 26 54/201 Secunden SUÇR. 1, 19, 5. 30 1/10 Kalā = 1 Muhūrta, also 1 Kalā = 1 Minute und 33 205/301 Secunden MBH. in VP. 22, N. 3. 1 Kalā = 8 Secunden BBA-VISHJA-P. a. a. O. AK. 1, 1, 2, 11. H. 136. — MBH. 3, 430. DEV. 11, 8. — 5) *der 60ste Theil oder eine Minute eines Grades* SŪRJA-SIDDH. im ÇKDr. COLEBR. Misc. Ess. II, 151. — 6) *eine Mora* (in der Prosodie) COLEBR. Misc. Ess. II, 151. — 7) *Atom* (?): स (रस): खलु त्रीणि त्रीणि कलासहस्राणि पञ्चदश च कला एकैस्मिन्धाताववतिष्ठत एवं मासेन रसः शुक्ता भवति स्त्रीणां चार्तवमिति । भवति चात्र । अष्टादश सहस्राणि संख्या क्स्मिन्समुच्चये । कलानां नवतिः प्रोक्ता स्वतन्त्रपरतन्त्रयोः ॥ in jedem der 6 Dhātū (mit Ausschluss des रस selbst) 5015 Kalā, also in der Gesamtheit 18090 SUÇR. 1, 44, 6. fg. — 8) *Bez. der Substrate der Elemente* (धातु) *des menschlichen Leibes*, deren sieben gezählt werden: *Fleisch, Blut, Fett, zäher Schleim, Urin, Galle, Samen* SUÇR. 1, 326, 13. 18. 337, 15. 19. 2, 268, 21. 269, 2. 443, 12. — 9) *Flückchen, Knöllchen, ein Embryo* unmittelbar nach der Zeugung (कलन) H. an. VAI. beim Sch. zu ÇIÇ. 1, 59. MED. (कलना). — 10) *die monatliche Reinigung* VICĀ im ÇKDr. — 11) *Kunstgriff, Kunstfertigkeit* (= कपट VICĀ im ÇKDr.), *Kunst* (namentlich eine schöne Kunst), *Handwerk* AK. 3, 4, 20, 200. 2, 10, 35. H. 900. H. an. MED. गीतवादित्रकुशलाः नृत्येषु कुशलास्तथा । उपायज्ञाः कलाज्ञाश्च वैशिके परिनिष्ठिताः (योपितः) ॥ R. 1, 9, 8. उपसंवेशयत्रान्तस्तस्तां नृपदात्मज्ञाम् ॥ कलाभिस्तिस्त्री राजन्ययाविधि मनस्विनीम् ॥ MBH. 14, 2645. fg. चतुःषष्ट्यङ्गमदत्कलाज्ञानं ममादुतम् 13, 1334. अहं कलानाम्-क्षो विमुक्ष्ये यया (मायया) वशो ऽन्ये किमुतास्वतन्त्राः BHĪG. P. 8, 12, 43. ये चैवं पुरुषाः कलामु कुशलास्तेष्वेव लोकास्त्र्यतिः BHART. 2, 19, 91. सकलकलापारं गतो ऽमरशक्तिर्नाम राजा PAÑKAT. 3, 11. I, 4. कलां वैशिकीम् MĀKĀH. 1, 15. साहित्यसंगीतकलाविकीनः BHART. Suppl. 2. गूतकला KATHIS. 6, 26. निजवाणिज्यकलाकौशलवादिन् 27. कला नृत्यादिका ŚĪM. D. 33, 7, 6. 1, 15. 33, 12. DAÇAK. 60, 12. 14. 61, 1. चतुःषष्टिकलागमप्रयोग-चतुर 140, 4. DHŪRTAS. 68, 14. Ind. St. 2, 390. 1, 10. ÇĀNDHARASVĪMIN zu BHĪG. P. führt aus dem ÇAIVATANTRA folg. 64 Kalā (vgl. o. d. Beisp. aus MBH. 13, 1334) auf: गीतम्, वाद्यम्, नृत्यम्, नायम्, आलेख्यम्, विशेषकच्छेद्यम्, तण्डुलकुसुमबलिविकाराः, पुष्पास्तरणम्, दशनवसनाङ्गरागाः, मणिभूमिकाकर्म, शयनचरनम्, उदकवाद्यम्, उदकधातः, चित्रा योगाः, माल्ययथनविकल्पाः, शेखरापीठयोजनम्, नेपथ्ययोगाः, कर्णपत्रभङ्गाः, गन्धयुक्तिः, भूषणयोजनम्, ऐन्द्रजालम्, कैचुमारयोगाः (?), कृस्तलावधम्, चित्रशाकपू-पभन्तविकारक्रिया, पानकरसरागासवयोजनम्, सूचीवापकर्मणि, सूत्रक्रीडा (Var.: सूचीवापकर्मसूत्रक्रीडा, वीणाउमरूकवाद्यानि), प्रकृतिका, प्रतिमा-ला, दुर्वचयोगाः, पुस्तकवाचनम्, नाटिकाख्यायिकादर्शनम्, काव्यसमस्या-पूरणम्, पट्टिकावेत्रवाणविकल्पाः, तर्ककर्मणि, ततणम्, वास्तुविद्या, द्र-प्यरत्नपरीक्षा, धातुवादः, मणिरागज्ञानम्, आकरज्ञानम्, वृत्तापुर्वदयोगाः, मेयकुक्कुटलावकयुद्धविधिः, शुक्रसारिकाप्रलापनम्, उत्सादनम्, केशमार्जन-कौशलम्, अन्तरमुष्टिकावधनम्, स्नेहिककविकल्पाः, देशभाषाज्ञानम्, पुष्प-